

Sivistyslautakunta	§ 59	19.05.2021
Kaupunginhallitus	§ 201	07.06.2021
Kaupunginvaltuusto	§ 77	14.06.2021

OPPIVELVOLLISUUSLAIN AIHEUTTAMAT VAIKUTUKSET HALLINTOSÄÄNTÖÖN 1.8.2021 ALKAEN

434/12.00.01/2021

SIVISTYS 19.05.2021 § 59

Valmistelija sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona:

Oppivelvollisuuden laajentaminen on erittäin merkittävä koulutuspoliittinen uudistus. Sitä on verrattu merkittävydessään peruskoulun tuloon 1970-luvulla.

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla kouluasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen. Osaamisvaatimusten kasvaessa työllistyminen edellyttää nykyisin vähintään toisen asteen tutkinnon suorittamista.

Oppivelvollisuuslain myötä kunnille tulee lisää velvollisuuksia 1.8.2021 alkaen. Näistä velvollisuuksista on tehtävä hallintosääntöön lisäykset koskien toimivaltaa, jotta lakisääteisiä päätöksiä voidaan tehdä.

Uusi oppivelvollisuuslaki vahvistettiin vuoden 2020 lopussa (2014/2020) ja laki tulee täysimittaisesti voimaan 1.8.2021. Uudistuksen myötä oppivelvollisuusikä nousee 18 ikävuoteen. Jokaisen perusopetuksen keväällä 2021 päättävän nuoren ja jatkossa tätä nuorempien ikäluokkien tulee hakeutua yhteishaussa tai muutoin jatko-opintoihin. Syksyllä 2021 laki koskee pääsääntöisesti 2005 syntyneitä oppilaita.

Lainsäädännön myötä muutoksia tulee mm. perusopetuslakiin ja lukiolakiin. Lisäksi uudistukseen kuuluu yli 20 muuta liitelakia. Oppivelvollisuuslaissa säädetään oppivelvollisuuden alkamisesta ja päättymisestä ja perusopetuslaissa perusopetuksen suorittamisesta.

Uudistetun 1.8.2021 voimaan tulevan perusopetuslain (1216/2020) 26 §:n mukaan oppivelvollisuuteen kuuluvan tavanomaisen perusopetuksen suorittaminen päättyy siihen, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään lukuvuoden koulutyön

päätyessä sinä kalenterivuonna jolloin oppilas täyttää 17 vuotta. Kunnalla ei ole velvollisuutta perusopetuksen järjestämiseen tämän ajankohdan jälkeen. Toisaalta oppilas ei myöskään voi suorittaa oppivelvollisuuttaan jatkamalla opiskelua perusopetuksessa.

Oppilaat, jotka eivät saavuta perusopetuksen päättötodistusta laissa säädetyssä ajassa, tulee ohjata tarkoituksenmukaisimpaan koulutukseen. Näistä koulutuksista voidaan mainita esim. aikuisten perusopetus tai muu oppivelvollisuuskoulutus.

Opetuksen järjestäjän on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa mietittävä nuorelle paras mahdollinen koulutuspolku.

Oppivelvollisuusikä siis nousee ja oppivelvollisuuden suorittamista voi perusopetuksen jälkeen jatkaa lukiokoulutuksessa, suorittamalla ylioppilastutkinto, ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto. Perusopetuksen lisäopetuksessa, lukiokoulutuksen valmistavassa tai ammatilliseen koulutukseen valmistavassa opetuksessa perusopetusta voi jatkaa 31.7.2022 saakka.

Lisäksi perusopetusta voi jatkaa tutkintokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa (ns. TUVA-koulutus 1.8.2022 alkaen), TELMA-koulutuksessa, joka valmentaa työhön ja itsenäiseen elämään.

Näiden lisäksi oppivelvollisuuden suorittamista voi jatkaa kansanopistossa järjestettävässä oppivelvollisille suunnatuissa koulutuksissa, aikuisten perusopetuksessa tai kansanopistossa järjestettävässä sellaisessa koulutuksessa, jossa noudatetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain tarkoitettuja aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita. Lisäksi perusopetusta voi jatkaa Opetushallituksen laatiman maahanmuuttajille tarkoitetun opetussuunnitelmasuosituksen pohjalta.

Oppivelvollisuuslaki tuo kunnille lisää hallinnollisia tehtäviä kolmelle tasolle:

- kaupunki perusopetuksen järjestäjänä
- kaupunki lukiokoulutuksen järjestäjänä
- kaupunki oppivelvollisuusikäisen asuinkuntana.

Viimeksi mainittu koskee myös kaupungin alueelle lastensuojelun perusteella asumaan sijoitettujen oppivelvollisuusikäisten nuorten oppivelvollisuuden suorittamisen valvontaa myös perusopetuksen jälkeen.

Ohjaus- ja valvontavastuu on uudistuksessa ajateltu toteutettavan "saattaen vaihtaan" -periaatteella. Perusopetuksen järjestäjän velvollisuus on perusopetuksen päätyessä ohjata 9.-luokkalaiset perus-

opetuksen jälkeiseen oppivelvollisuuskoulutukseen (joko tutkintota-
voitteinen tai nivelvaiheen koulutus). Kun nuori aloittaa opinnot
perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa, ohjausvastuu siirtyy ko.
koulutuksen järjestäjälle.

Mikäli oppivelvollinen ei saa opiskelupaikkaa, siirtyy ohjaus - ja val-
vontavastuu oppivelvollisen asuinkunnalle. Mahdollisessa opintojen
keskeyttämistilanteessa koulutuksen järjestäjän velvollisuus on
ohjata oppivelvollinen johonkin muuhun oppivelvollisuuskoulutuk-
seen (opintoalan ja koulutuksen järjestäjän vaihto). Jos oppivelvolli-
nen jää ilman opiskelupaikkaa tai keskeyttää opintonsa, edellinen
koulutuksen järjestäjä tekee ilmoituksen oppivelvollisen asuinkunnal-
le.

Tässä tilanteessa asuinkunnalle tulee uusi tehtävä. Kyseessä on ns.
viimesijainen vastuu oppivelvollisuuden suorittamisen valvonnasta.
Se alkaa, kun oppivelvollisen asuinkunnalle on tehty oppivelvolli-
suuslaissa tarkoitettu ilmoitus vailla opiskelupaikkaa olevasta tai
opintonsa keskeyttäneestä oppivelvollisesta. Velvollisuus päättyy,
kun oppivelvollinen on aloittanut uudessa koulutuksessa, jolloin
ohjaus- ja valvontavastuu ko. nuoren osalta siirtyy koulutuksen
järjestäjälle.

Opetushallitus on kehittänyt oppivelvollisuuden laajentumisen toteu-
tumisen varmistamiseksi uuden sähköisen Valpas-palvelun, jossa
oppivelvollisuutta voidaan seurata ja valvoa. Valpas roolien määritte-
ly on aloitettu ja sitä tarkennetaan opinto-ohjaajien ja koulusihteerien
suhteen. Näillä toimenpiteillä ei ole vaikutusta hallintosäätöön.

Hallintosäätöön on kuitenkin otettava 1.8.2021 alkaen määräykset
siitä, millä toimielimellä tai viranhaltijalla on toimivalta tehdä kaupun-
gissa:

- oppivelvollisuuslain 7 § mukaisia päätöksiä oppivelvollisuuden kes-
keyttämisestä määrääjäksi
- oppivelvollisuuslain 15 § mukaisia päätöksiä osoittaa oppivelvolli-
selle opiskelupaikka
- oppivelvollisuuslain 16 § mukaisia päätöksiä opintojen maksutto-
muuden pidentämiseen, sekä
- oppivelvollisuuslain 17 § mukaisia päätöksiä oikeudesta maksutto-
man koulutukseen, maksuttomuuden laajuudesta sekä perittävistä
kohtuullisista maksuista.

Oppivelvollisuuslaissa ei määritellä, mikä taho asuinkunnassa vastaa
oppivelvollisuuslaissa tarkoitetuista ohjaus ja valvontatehtävistä.
Kukin kunta päättää itse, miten ohjaus ja valvonta kunnassa
järjestetään, samoin kuin päätösvallan delegoinnista lain edellyttä-
missä tehtävissä, joissa tulee tarvittaessa tehdä muutoksenhakukel-

poisia hallintopäätöksiä.

Oppivelvollisuuslain 7 §:n mukaisista päätöksistä päättää lain mukaan koulutuksen järjestäjä. Jos oppivelvollinen ei ole minkään koulutuksen järjestäjän opiskelija, keskeyttämisestä päättää oppivelvollisen asuinkunta. Vastuunjako esitetään tältä osin jaettavaksi niin, että perusopetuksen oppilaiden osalta päätösvalta on koulun rehtorilla ja lukiokoulutuksen osalta lukion rehtorilla. Niiden oppivelvollisten osalta, jotka eivät ole opiskelijoina missään oppilaitoksessa, päätökset tekisi sivistystoimenjohtaja.

Pykälä 15:n mukaiset päätökset opiskelupaikan osoittamisesta on asuinkunnassa tehtävä kahden kuukauden kuluttua ohjaus- ja valvontavastuun alkamisesta. Koska kysymyksessä ei ole päätös, joka olisi ns. hallintopakkopäätös, em. päätösten tekemisen toimivalta onkin perusteltua määrätä jonkun viranhaltijan tehtäviin. Näin ollen esitys on, että päätösvalta määrättäisiin sivistystoimenjohtajalle.

Opintojen maksuttomuutta käsitellään pykälissä 16 ja 17. Näissä todetaan, että maksuttomuuden pidentämisestä päättää opiskelijan hakemuksesta se koulutuksen järjestäjä, jonka opintojen aikana opiskelija hakee maksuttomuuden pidentämistä. Torniossa asia koskee lukio-opiskelijoita ja lukio-opintoja. Hallintopäätös maksuttomuuden pidennyksestä, oppimateriaalien sekä työvälineiden, -asujen ja -aineiden maksuttomuudesta annetaan vain, jos opiskelija sitä kirjallisesti tai suullisesti pyytää. Päätöksenteko kuuluu lukion rehtorille.

Myös hakemuksesta tehtävästä lukion oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä määräajaksi päättää lukion rehtori.

SIVISTYSTOIMENJOHTAJA ILKKA HALMKRONA:

Sivistyslautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että Tornion kaupungin hallintosääntöön tehdään 1.8.2021 alkaen seuraavat muutokset.

Sivistystoimenjohtajan toimivaltaan lisätään päätösvalta oppivelvollisuuslain 15 §:n mukaisesta opiskelupaikan osoittamisesta. Lisäksi sivistystoimenjohtaja päättää oppivelvollisen oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä määräajaksi, mikäli oppivelvollinen ei ole minkään koulutuksen järjestäjän opiskelija.

Perusopetuksen rehtorin toimivaltaa lisätään niin, että rehtori päättää oppivelvollisen oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä määräajaksi (oppivelvollisuuslaki 7 §).

Lukiokoulutusta antavan rehtorin toimivaltaan lisätään päätösvalta hakemuksesta tehtävästä lukion oppivelvollisuuden suorittamisen

keskeyttämisestä määräajaksi. Lisäksi päätösvalta opiskelua koskevan vapautuksen myöntämisestä (oppivelvollisuuslaki 7 §). Lukion rehtori päättää luvan myöntämisestä lukion suoritusajan pidennykseen, sekä tekee oppivelvollisuuslain 16 ja 17 §:ssä säädetyt päätökset oikeudesta maksuttomuuden laajuuteen ja pidennykseen, sekä perittävistä kohtuullisista maksuista.

SIVISTYSLAUTAKUNTA:

Hyväksyttiin.

LISÄTIEDOT: Sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona, puh. 050 591 5142

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Ei muutoksenhakua
Asia kaupunginhallituksen käsittelyyn
Otteet:

KH 07.06.2021 § 201

KAUPUNGINJOHTAJA TIMO NOUSIAINEN:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi sivistyslautakunnan esittämät muutokset hallintosäätöön 1.8.2021 alkaen.

KAUPUNGINHALLITUS:

Hyväksyttiin.

LISÄTIEDOT: Sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona, 050 591 5142

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Ei muutoksenhakua.
Asia kaupunginvaltuuston käsittelyyn.

Otteet kaupunginvaltuuston päätöksen jälkeen:
sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona
kaupunginlakimies Hannu Markkula

KV 14.06.2021 § 77

KAUPUNGINHALLITUS ESITTÄÄ, ETTÄ KAUPUNGINVALTUUSTO PÄÄTTÄÄ:

hyväksyä sivistyslautakunnan esittämät muutokset hallintosääntöön
1.8.2021 alkaen.

KAUPUNGINVALTUUSTO:

Hyväksyttiin.

LISÄTIEDOT: Sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona, 050 591 5142

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Muutoksenhakuna kunnallisvalitus.

Otteet:
sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona
kaupunginlakimies Hannu Markkula
